

УДК 001.891+378.125

Єгорова О.В.

**НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ УЧЕНИХ НАЦІОНАЛЬНОГО
ГІРНИЧОГО УНІВЕРСИТЕТУ НА СТОРІНКАХ «ГОРНОГО ЖУРНАЛА»
(60-80 рр. ХХ ст.)**

В статті розглянуті особливості наукової діяльності вчених НГУ на сторінках «Горного журналу» в 60-80 рр. ХХ ст.

Ключові слова: вчені, Дніпропетровський гірничий інститут, наукова школа, «Горный журнал», народне господарство, гірнича промисловість, послідовники

В статье рассмотрены особенности научной деятельности учёных НГУ на страницах «Горного Журнала» в 60-80 гг. ХХ ст.

Ключевые слова: учёные, Днепропетровский горный институт, научная школа, «Горный журнал», народное хозяйство, горная промышленность, последователи

Peculiarities of scientific activities of scientists of the NMU on pages of “Mining Journal” in 60-80th of the 20th century are considered in the article.

Keywords: scientists, Dnipropetrovsk Mining Institute, scientific school, Mining Journal, national economy, mining industry, followers.

Постановою Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2009 р. за №1013 Національному гірничому університету було надано статус самоврядного (автономного) дослідницького національного вищого навчального закладу. Визнання заслуг університету в житті держави підтримує стійкий інтерес до всіх аспектів його діяльності, у т.ч. й історії. На новому витку розвитку важливим є врахувати всі складники, що сприяли формуванню наукового та суспільного авторитету університету.

Особливе значення в історичному контексті мають 60-80 рр. ХХ ст. – доба активного розвитку промисловості, освоєння нових родовищ корисних копалин, ефективного розвитку чорної та кольорової металургії. У цей час великий загальний учених Академії Наук УРСР, вищих навчальних закладів, галузевих інститутів, підприємств розв'язували важливі науково-технічні проблеми розвитку виробництва, удосконалення технологічних процесів. Істотна роль у вирішенні цих завдань належала ученим Дніпропетровського гірничого інституту (далі ДГІ) (тодішня назва Національного гірничого університету). В надрукованій у 1972 р. в «Горном журналі» доповіді «Гірничорудна промисловість до 50-ліття утворення СРСР» серед усіх організацій або вузів республіки називається лише ДГІ [15, с. 8]. Такий факт викликає потребу дослідити, яким чином діяльність наукової еліти закладу представлена на сторінках найвпливовішого речника гірничозаводської справи – «Горного журналу». Найстаріший в Росії журнал гірничого профілю, що видавався у Санкт-Петербурзі з 1825 р., а після 1918 р. – в Москві, у досліджуваний період

був органом державного науково-технічного комітету Ради міністрів СРСР та центральних правлінь науково-технічних товариств чорної та кольорової металургії.

До публікацій висувалися жорсткі вимоги, перелік яких зазначено в «Основних вимогах до змісту та оформлення авторського рукопису», надісланої до «Горного журналу»: «Висновки та рекомендації статті повинні засновуватися на результатах закінчених науково-дослідних робіт або досвіду впровадження та освоєння нової техніки та технології... Факти перевірки повинні міститися в «Акті експертизи матеріалів (експонатів)..., затвердженому керівником підприємства, інституту тощо» [39, с. 71]. Звичайно, відбір публікацій здійснювався на фаховому рівні найвищого рівня, і затверджувалися лише ґрунтовні професійні матеріали, які мали теоретичне і практичне значення для народного господарства країни.

З історії НГУ написано багато літератури. Ґрунтовний історіографічний огляд міститься у написаному доктором історичних наук, професором Г.К. Швидько вступі до монографії, присвяченій 110-ій річниці закладу «Історія і сучасність Національного гірничого університету (1899-2009 р.)» [22]. Згадані в ньому праці торкаються різних аспектів. Найбільш дотичними до наукової діяльності вчених є дві книги, видані у 1990 та 1995 рр. відповідно: «Днепропетровский горный институт. Исторический очерк» та «Кафедри» за редакцією професора О.О. Ренгевича та доцента М.П. Теселько [17]. Надзвичайно насиченою інформативно є остання книга, де зібрані системні матеріали про всі кафедри щодо їх історії, професорсько-викладацького складу, наукових пріоритетів, основних публікацій. Довідковий характер видання, втім, унеможливорює визначення ролі тієї чи іншої постаті або наукової школи для гірничої науки та народного господарства в межах усієї країни. Окремий же розділ, присвячений періоду історії ДГІ 60-80-х рр. згаданої вище монографії, зосереджується на всіх аспектах діяльності університету (що є цілком виправданим), тому особливості розвитку науки у ДГІ зображені схематично.

Важливою історіографічною складовою проблеми є і сам «Горный журнал». Він містив повідомлення, написані у зв'язку з ювілеями видатних учених. У досліджуваний період були віднайдені повідомлення на честь 60-літнього та 70-літнього ювілеїв професора С.А. Волотковського (у 1965 та 1975 рр.), 60-літнього ювілею професора М.Г. Новожилова (1971 р.), 60-літнього ювілею професора В.І. Кармазіна (1972 р.), 60-літнього ювілею професора Ю.Ю. Серго (1973 р.), 50-літнього ювілею професора Є.Г. Баранова (1976 р.) [44]. Такі статті є надзвичайно інформативними, оскільки підсумовують найголовніші досягнення вчених і допомагають з'ясувати значення їх постаті в науковому світі у межах всього Радянського Союзу. Але вони торкалися лише провідних науковців, тоді як роль інших представників професорсько-викладацького складу залишалася нерозкритою.

З метою всебічного висвітлення особливостей наукової діяльності вчених ДГІ у зазначений час вважаємо за необхідне звернутися до джерела, яке допоможе відкрити приховані для попередніх дослідників наукові зв'язки у творчих колективах, сформулювати тенденції участі вчених ДГІ на

найвпливовішому гірничому форумі, наголосить значимість окремої постаті або наукової школи в масштабі гірничої промисловості країни. Основою джерельної бази даної статті є підшивка «Горного журналу» за 1960-1980 рр., який у цей період друкувався щомісячно. Всі журнали зберігаються у бібліотеці Національного гірничого університету.

У 1946-1974 рр. значного розвитку набув відкритий спосіб розробки корисних копалин. «Горный журнал» констатує зростання обсягу статей, пов'язаних із описом цього способу, починаючи з 1959 р. [25, с. 69]. Найпомітніше місце серед учених ДГІ в даній галузі, безперечно, належало доктору технічних наук, професору Михайлу Галактіоновичу Новожилову, який у 1956-1989 рр. завідував кафедрою відкритих гірничих робіт. На сторінках «Горного журналу» його статті друкувалися в рубриках «Критика і бібліографія», «Гірники пропонують», «Буро-вибухові роботи», «Розробка рудних родовищ», «Будівництво кар'єрів», «Економіка й організація виробництва». Проблематика наукових пошуків ученого була пов'язана із упровадженням нової високоефективної технології відкритої розробки міцних руд, збільшенням глибини ряду діючих та проектуванням більш глибоких кар'єрів [35]. В останній статті автор розглядає проведення відкритих гірничих робіт на великих кар'єрах у США, Канаді, Мексиці, Чилі, Китаї, ПАР. Звернення до зарубіжного досвіду було чи не єдиним розлогим оглядом практики інших країн згадуваного періоду, написаним ученими інституту. Принагідно зауважимо, що єдиним розділом Журналу, в якому нами не було знайдено праць науковців ДГІ, був «За кордоном». Напевне, це було наслідком того, що з 1959 по 1987 рр. Дніпропетровськ мав статус «закритого» міста.

У період організації Інституту геотехнічної механіки у 1962-1966 рр. М.Г. Новожилов працював завідувачем відділу безперервних процесів відкритих гірничих робіт, хоча й не припиняв завідування кафедрою у Гірничому інституті. Наукова проблематика колективу кафедри у ті часи була присвячена відкритій розробці родовищ Кривбасу на великих глибинах, включаючи проблеми застосування циклічно-поточної технології гірничого виробництва. У 1965-1970 рр. було створено автоматизовану систему управління гірничим виробництвом [17, с. 101]. Статті М.Г. Новожилова, написані в співавторстві з колегами та послідовниками, присвячені питанням розробки нових технологічних схем марганцевих родовищ, досвіду підривання високих уступів на Криворізькому ГЗК, проведенню розрізних траншей комплексами машин безперервної дії, удосконаленню комплексу подрібнювання руд, використанню принципу контрольованого обрушення уступів, дослідження технології розробки скальних порід, організації будівництва кар'єрів, управління процесом виїмки та транспортування гірничої маси [37].

У кожній статті, авторський колектив якої очолював М.Г. Новожилов, обов'язковими були економічні підрахунки прибутків у народному господарстві та, де можливо, – визначення потенціалу видобутку корисних копалин. В одній із праць М.Г. Новожилов залучив своїх учнів до пошуку

стратегічних шляхів відкритої розробки залізистих кварцитів Кривбасу, пропонуючи за рахунок відведення р. Інгулець у нове річище залучити для експлуатації відкритим способом близько 6 млрд. тон залізистих кварцитів [38].

Поряд із статтями в «Горном Журнале» друкувалися рецензії на наукові видання, в основному підручники або монографії. Серед відгуків згаданої підшивки часопису нами було знайдено дві позитивні рецензії, написані М.Г. Новожиловим у співавторстві [36], а також шість рецензій на книги про відкриті гірничі роботи та різні аспекти будівництва кар'єрів, написані, в основному, за головною участю М.Г. Новожилова. Всі відгуки на книги – позитивні, скрізь засвідчується високий професійний рівень колективу авторів, важливість наукових досліджень для народного господарства [9].

Масштабність школи М.Г. Новожилова очевидна не лише виходячи з аналізу наукових розвідок ученого, а і з системності та вагомості досліджень його учнів. Огляд «Горного журналу» зазначеного періоду переконує, що результати досліджень ученого та його учнів друкувалися частіше, ніж представників інших наукових напрямів ДПІ, а у спадкоємності наукових традицій простежується системність, динаміка, довготривалість, багатогранність. Так, характеристиками та удосконаленням параметрів буровибухових робіт займалися Ю.Ф. Ходаковський, І.М. Усік, В.М. Комір, С.О. Бондар (вони в різні роки захистили кандидатські дисертації під керівництвом М.Г. Новожилова) [27].

Зрозуміло, що у сфері наукових інтересів часто відбувалося переплетіння однієї проблематики з іншою, адже розробка кар'єрів впритул пов'язана із вибуховими роботами, параметрами проходки траншей, застосуванням різних видів транспорту тощо. Логічне тематичне ув'язування згаданих аспектів знаходимо у послідовника М.Г. Новожилова Р.С. Крисіна, який пізніше, вже зі своїми учнями, досліджував аспекти будівництва та експлуатації кар'єрів, вибухи свердловинними зарядами, які прискорюють темпи проходки траншей [26]. Утім, руйнування гірничих порід було представлено не лише публікаціями безпосередньо учнів М.Г. Новожилова. Так, зустрічаємо статтю, написану В.Д. Воробйовим спільно з іншими науковцями, який у 1971 р. захистив дисертацію під керівництвом професора Ф.І. Кучерявого [14].

Однак, в основному, тема відкритих гірничих робіт продовжувалася послідовниками Михайла Галактіоновича. Природно тому, що власне вчені, які захистили під його керівництвом дисертації – С.О. Бондар та А.Ю. Дриженко, – відповідали за частину, що стосувалася внесу вчених ДПІ у відкритий спосіб видобутку залізистих кварцитів у Криворізькому басейні у колективній статті, присвяченій 200-літньому ювілею Кривого Рога [38]. Окремі аспекти розробки рудних родовищ досліджував Б.М. Тартаковський, В.Ф. Реутський, М.В. Єфремов [46].

Частина співробітників кафедри впритул займалася дослідженнями проблем, пов'язаних із автоматизацією та диспетчерським управлінням кар'єрів. Так, у статті В.Г. Селяніна, Г.Д. Пчолкіна розглядаються умови застосування рудничного транспорту для будівництва кар'єрів [43]. В.О. Нападайло досліджує створення автоматизованих систем управління

залізничним кар'єрним транспортом [34]. М.В. Єфремов, Г.Д. Пчолкін, І.Л. Гуменік відображають досвід створення автоматизованої підсистеми проектування параметрів кар'єрів на горизонтальних родовищах [19]. Вже з неповного переліку послідовників ученого стає очевидним, що наукова школа з відкритої розробки родовищ була ґрунтовно представлена на сторінках часопису. Втім, не можна обмежити її масштаб зазначеними іменами, адже багато із згаданих науковців проводили свої дослідження й готували своїх наукових спадкоємців.

Сторінки «Горного журналу» допомагають простежити певні наукові зв'язки у шахтному будівництві. З 50-х рр. на кафедрі будівництва шахт і підземних споруд під керівництвом доктора технічних наук, професора Ф.Я. Белаєнка та доцента Ф.І. Кучерявого у галузі вибухового руйнування працюють наукові співробітники та аспіранти М.Ф. Друкований, Ю.В. Гаєк, В.В. Мішин, Р.П. Дідик, В.Д. Воробйов, які пізніше успішно захистили кандидатські дисертації. Період 60-80 рр. зачепив єдину статтю за участю професора Ф.Я. Белаєнка, написану у співавторстві із Р.П. Дідиком. Для молодого інженера, який лише у 1959 р. закінчив ДГІ, це було хорошим стартом наукової кар'єри. Але ж, напевне, це була остання наукова праця професора, яка вийшла друком у 1963 р. вже після його смерті (1962 р.) [2]. Завідування кафедрою перейшло до доцента Ю.М. Кожушко. На сторінках Журналу знаходимо лише одну його статтю у співавторстві, присвячену темі проходки й кріплення гірничих виробок [24].

Підготовкою гірничих інженерів у галузі шахтного будівництва також займалася кафедра проведення і кріплення гірничих виробок. У 1965 р. дві кафедри об'єдналися у профілюючу кафедру будівництва шахт і підземних споруд, яку очолив доктор наук, професор О.П. Максимов. Разом зі своїм учнем Б.В. Євтушенко у 1972 та 1973 рр. він опублікував у Журналі дві статті, присвячені проходці та кріпленню гірничих виробок [30].

Зробили свій внесок у просування гірничої науки фахівці кафедри підземної розробки родовищ корисних копалин. Серед важливих векторів її діяльності на початку 60-х рр. було здійснення циклу робіт з визначення параметрів камерних систем розробки для різних рудних родовищ. Цей напрямок очолював доктор технічних наук, проф. С.Г. Борисенко. Разом із колегами – Є.І. Комським, В.В. Хмарським, М.О. Резніковим та фахівцями-практиками на сторінках часопису він публікував статті та рецензії (1960, 1965, 1967, 1974, 1978 рр.) [6].

Вивченням процесів зсувів гірничих порід займалася кафедра маркшейдерської справи. Лише незначна частина досліджень цієї проблематики була репрезентована в «Горном журналі». Тут були надруковані праці доктора технічних наук, професора, відомого інженера-маркшейдера, завідувача кафедрою геодезії у 1945-1957 рр., завідувача кафедрою маркшейдерської справи у 1943-1945 та 1957-1979 рр. – І.Г. Лисиці. Разом із О.І. Погореловим та В.Т. Мірошніченком, які захистили під його керівництвом дисертації, він

опублікував статті, присвячені процесам зсувів гірничих порід на Никитівському ртутному родовищі [29].

Важливим напрямом наукових пошуків кафедр гірничого профілю у ДГІ було дослідження аеродинаміки кріпів гірничих виробок. Проблематиці аеродинамічного опору гірничих виробок на кафедрі аерології, охорони праці та навколишнього середовища значну увагу приділяв доцент В.А. Долинський. Разом із своїм учнем Г.П. Кривцуном та іншими інженерами ДГІ він представив статтю про аеродинамічні характеристики спарених похилих стволів шахти [18].

Помітне місце на сторінках «Горного журналу» зайняли праці представників школи гірничої та металургійної енергетики. З 1959 р. завідувачем кафедри систем електропостачання в ДГІ був доктор технічних наук, професор Сергій Андроникович Волотковський. Його статті, написані у співавторстві з учнями, послідовниками, представниками виробництв, друкувалися у рубриках «Критика і бібліографія», «Механізація і автоматизація», «Сировинна база металургії», «Автоматизація та диспетчерське управління», «Короткі повідомлення». Тут висвітлювалися проблеми збільшення потужностей тягових двигунів електровозів для залізничних шахт, експлуатації гнучких кабелів, режимів роботи електропостачання видобувного обладнання, удосконалення шахтного обладнання [12]. Положення статті про систему електропостачання відкритих кар'єрів засновані на дослідженнях, проведених на Південному ГЗК Кривбасу за період 1962-1971 рр. В результаті перевірених часом показників зроблено висновок про можливість рекомендації наведених даних «для техніко-економічних розрахунків з електропостачання кар'єрів» [11, с. 56]. З цього видно, що вчені дотримувалися жорстких вимог щодо публікацій результатів досліджень.

Окрім статей знаходимо інші форми наукової роботи, що характеризують школу гірничої та металургійної енергетики ДГІ. В повідомленні, написаному на честь 70-літнього ювілею С.А. Волотковського від ДГІ, Міністерства чорної металургії СРСР, Центрального правління науково-технічного товариства чорної металургії та редакції «Горного журналу», головним визнано таке: «У ДГІ ним створена наукова школа з рудничної електровозної тяги. Крупним науковим досягненням цієї школи є створення нових технічних засобів електропостачання підземного електровозного транспорту...» [44, с. 79]. Також знаходимо дві позитивні рецензії на книги, видані за участю С.А. Волотковського. Обидва відгуки підкреслюють важливість книг зі стану техніки автоматизації збагачувальних фабрик та електрифікації відкритих гірничих робіт відповідно [3]. Окрім цього знаходимо рецензію, написану С.А. Волотковським у співавторстві з доцентами В.О. Буньком та А.І. Кур'яном на книгу «Електровозна відкатка (обладнання та ремонт)». Аналіз значної кількості відгуків у «Горному журналі» показує, що це – нетиповий приклад у науковій практиці, адже рецензія є негативною і містить нищівну критику видання. Вчені ДГІ послідовно обґрунтовують свою позицію, вказують на помилки, невірні відомості, плутані й неправильні твердження, що «не дозволяє рекомендувати її для практичного використання» [13, с. 79]. Така позиція є

проявом наукової сміливості і, на наш погляд, неможлива без вагомого наукового авторитету вченого у науковому світі.

У 1961 р. було утворено кафедру автоматизації виробничих процесів. Вже з перших років її існування тут ґрунтовно досліджується автоматизація технологічних процесів збагачувальних фабрик. З 1965 р. цей науковий напрямок очолює кандидат технічних наук, доцент О.М. Марюта. Тематика виданих у «Горном журнале» статей, написаних ним одноосібно або спільно з колегами, пов'язана з автоматичним управлінням лінією збагачення руд чорних металів, упровадженню приладу автоматичного контролю технологічних параметрів подрібнення та магнітної сепарації [31]. Автоматичному контролю за змістом магнетиту в хвості присвячена єдина стаття інженера кафедри І.Н. Ладичука, написана ним разом з інженером Криворізького ЦГЗК у 1972 р. [28].

Одним із напрямів досліджень кафедри електроніки та обчислювальної техніки була розробка системи розпізнавання самоскидів «Радіокод». Робота здійснювалася під керівництвом професора В.І. Жуковицького, який завідував кафедрою у 1964-1978 рр. Частина розробок була відображена в статті розділу «Энергетика, автоматизация и диспетчерское управление» [20]. У цьому ж розділі (хоча й дещо зміненім за назвою) теж окремою працею була представлена кафедра електричного приводу ДГІ. У 1978 р. вийшла з друку спільна стаття вчених В.П. Бондаренка та В.І. Кириченка про використання асинхронного електроприводу на фабриці випалення ЦГЗКу [5].

Фундаментальні студії в галузі прикладної механіки, динаміки машин і механізмів здійснюються на кафедрі теоретичної і будівельної механіки. Важливим напрямом її наукових пошуків є дослідження динамічних зусиль, що виникають у шахтних підйомних канатах. Ця тема пов'язана з іменем відомого вченого, доктора технічних наук, професора Ф.В. Флоринського, який завідував кафедрою у 1934-1973 рр. Результати наукової роботи вченого та його послідовників (Л.В. Колосова, В.В. Беспалька, Л.Я. Фомічової) певною мірою відображені й на сторінках часопису. Статті, переважно опубліковані у 70-х рр., в основному присвячені гумо-тросовим канатам і містять узагальнення досвіду їх експлуатації, а також розробки раціональних конструкцій канатів та підйомних машин [21].

Будівельна механіка в часописі репрезентована проблематикою, яку досліджувала група вчених кафедри під керівництвом доцента Б.В. Виноградова. У 1970-х рр. вчені працювали над створенням великих рудорозмельних млинів та характеристикою їх механізмів, що було відображено в одній із статей [10]. Вивчення характеристик печей магнетизуючого випалення окислених руд Кривбасу знаходимо у статті доцента цієї ж кафедри І.В. Бельмаса [4].

Створенням та впровадженням нових гірничих машин та збагачувального обладнання займалася кафедра гірничих машин та комплексів. У 70-80 рр. ця тематика була надзвичайно важливою. Адже її практична реалізація сприяла інтенсифікації процесів видобутку й збагачення сировини. Тоді під

керівництвом академіка АН України В.М.Потураєва розроблявся новий напрямок гірничого машинознавства та машинобудування – відшукування шляхів інтенсифікації технологічних процесів за рахунок використання ефекту вібрацій. У статтях за його підписом, надрукованих у 1974-1976 рр. відображено актуальні для кафедри на той час напрями досліджень: досвід промислової експлуатації врівноваженого секціонованого віброконвеєра, збільшення продуктивності головних кульових млинів за рахунок зниження крупності подрібненої руди, промислове використання грохотів із резонуючими стрічково-струнними ситами [42]. Разом з тим на кафедрі досліджуються теоретичні засади руйнування гірничих порід й створення техніки рудопідготовки для циклічно-поточної технології при відкритій розробці родовищ. Ця тема на сторінках журналу у згаданий період представлена лише однією статтею – заслуженого працівника народної освіти України, професора Є.Г.Баранова, який з 1976 р. і очолював відповідну проблематику на кафедрі [1].

Учені спорідненої кафедри прикладної механіки В.В.Мішин та І.С.Твердохліб у найпрестижнішому гірничому виданні відобразили нововведення в конструкціях гірничих машин. Вони розмістили статтю, у якій розкрили досвід впровадження безрамної рудної вагонетки ВШС-1 замість вагонетки УВГ-4,0. У праці зазначено економічну прибутковість та якісніші маневрові характеристики нової машини [32].

Певною мірою на сторінках «Горного журналу» представлена також школа технології збагачення корисних копалин і комплексного використання мінеральної сировини, пов'язана з іменами професорів, докторів технічних наук В.І.Кармазіна та Ю.Ю.Серго. Завідувач кафедрою збагачення корисних копалин ДГІ у 1959-1960 рр. професор Ю.Ю.Серго як співавтор входить до доволі великих (іноді до 7 учених) авторських колективів статей або наукових рецензій, очолюваних представниками «Механобрчермету» та інших організацій. Праці, що вийшли за участю вченого в «Горном журналі» у 1975, 1977, 1978 рр., відбивали його діяльність на кафедрі і були присвячені проблемам теорії та технології підготовки руд до збагачення шляхом удосконалення існуючих та створення нових процесів і апаратів для подрібнення [40].

Наступником ученого на посаді завідувача кафедрою у 1961-1973 рр. був В.І.Кармазін. Статті, рецензії на наукові видання, написані, здебільшого, спільно з його послідовниками, друкувалися в розділах «Збагачення», «Економіка і організація виробництва», «Критика і бібліографія». Проблематика опублікованих у 1961, 1965, 1972, 1980 рр. статей присвячена досвіду отримання концентратів високої частоти з бідних залізних руд, комплексному використанню гірничорудної сировини, схемам збагачувальних фабрик, дослідженням магнітних якостей дрібних класів хромової руди тощо [23]. Красномовно визначає місце вченого у вітчизняній історії збагачення залізних та марганцевих руд комплексна стаття з питань підготовки залізних руд до плавки, написана до 150-літнього ювілею «Горного Журнала», де на почесному місці серед найбільш іменитих вітчизняних фахівців значиться й ім'я В.І.Кармазіна [16, с. 78].

Меншою мірою у виданні друкувалися вчені ДГІ геологічного профілю. Це може бути поясненим наявністю інших наукових журналів, які для геологів були більш тематично близькими. Під керівництвом професора кафедри техніки розвідки родовищ корисних копалин Є.Ф. Епштейна активно виконувалися дослідження технічних засобів і технології ударно-обертального буріння, досвід чого було викладено на сторінках журналу [47]. Статті представників кафедри геофізичних методів розвідки Н.Р. Бур'ян у співавторстві з іншими вченими висвітлюють результати підземних гравітаційних досліджень на рудниках Кривбасу [7; 8]. Дослідники роблять висновок, що для цих умов «гравітарозвідка є доволі перспективним геофізичним методом при вирішенні різного роду геологічних задач» [8, с. 8]. Розробка методики розвідки для різних фізико-геологічних умов була надзвичайно важливою проблематикою кафедри.

Теж поодинокими в часописі були праці представників економічних спеціальностей. У підшивці журналів за 1960-1980 рр. нами було віднайдено лише дві такі статті, надруковані в розділі «Економіка й організація виробництва». У статті доцента кафедри економіки промисловості Н.Г. Попової та доцента кафедри організації виробництва Є.Н. Веремей аналізується використання капітальних вкладів на окремих об'єктах Криворізького басейну й робиться висновок про необхідність концентрації коштів на пускових об'єктах [41, с. 31]. Доцент кафедри організації виробництва П.В. Нагібін, під керівництвом якого наприкінці 60-х – на початку 70-х рр. проводилися дослідження вибору напрямків інтенсифікації гірничих робіт, представив свою статтю у співавторстві з інженером С.Є. Сотниковим. У ній розглядається завдання підвищення економічності, оперативності, надійності організації інженерно-управлінської праці [33, с. 7].

Таким чином, наукова діяльність учених Дніпропетровського гірничого інституту була системно відображена на сторінках «Горного журналу» у 60-80 рр. ХХ ст. Найвагоміше місце тут посіла школа відкритої розробки родовищ корисних копалин, заснована М.Г. Новожиловим. Її діяльність відображена у системних щорічних наукових статтях, рецензіях на наукові праці, виданих авторськими колективами, майже повністю очолюваних самим професором, та відгуках на їх книги. Статті завжди розв'язували найактуальніші проблеми гірничої промисловості країни, супроводжувалися економічними розрахунками прибутковості нововведень для народного господарства. Ґрунтовність школи М.Г. Новожилова простежується також й у динаміці видання наукових праць, написаних його учнями і послідовниками у значній кількості розділів, багатогранності наукових зв'язків протягом усього зазначеного періоду.

У престижному виданні гірничої справи містилися праці дослідників шахтного будівництва, спеціалістів з маркшейдерії, підземної розробки родовищ, аеродинаміки крепі гірничих виробок. Хоча серед них і були деякі відомі у всьому Радянському Союзі вчені, однак на сторінках «Горного Журнала» їх діяльність була представлена лише ситуативно. Натомість вагоме місце тут посіла школа гірничої та металургійної енергетики, пов'язана з іменем

С.А. Волотковського. Його наукові праці – статті, рецензії на книги інших науковців, а також відгуки на його видання друкувалися у значній кількості розділів, присвячених механізації, автоматизації, сировинній базі металургії тощо. Публікувалися також дослідження інших напрямів електротехнічного профілю, але протягом якогось нетривалого періоду. Так, проблематика автоматизації технологічних процесів збагачувальних фабрик розв'язується у 1971-1974 рр. Одноразово з'являються статті з дослідженнями кафедри електроніки та обчислювальної техніки та кафедри електричного приводу.

Подібна тенденція характерна й для кафедр гірничо-механічного профілю. Дослідження відомої у ДГІ школи розрахунків та конструювання шахтних канатів представлені періодом початку 70-х – 80-ми рр. Кафедра гірничих машин та комплексів, яка займалася створенням і впровадженням нових гірничих машин та збагачувального обладнання, заявила про себе лише окремими статтями.

Поодинокий характер мали публікації вчених-представників геологічного профілю та економічного напрямку, що пояснювалося наявністю більш відповідних для їхнього фаху спеціалізованих видань.

Помітне місце у «Горном Журнале» зайняли засновники школи технології збагачення корисних копалин і комплексного використання мінеральної сировини – В.І. Кармазін та Ю.Ю. Серго. Тут друкуються їх статті, рецензії, розміщуються урочисті адреси на честь їх ювілеїв.

«Горный журнал» був важливим форумом представлення результатів наукової роботи вчених Дніпропетровського гірничого університету і відбивав тенденції наукової діяльності у ВНЗ. Наукові праці учених друкувалися у всіх розділах, за виключенням рубрики «За кордоном». Вони досліджували важливі народногосподарські питання часу, разом із представниками виробництв вивчали актуальні проблеми розвитку гірничої промисловості країни. Діяльність видатних учених ДГІ визнається передовою науковою співдружністю країни.

Бібліографічні посилання:

1. Баранов Е.Г., Зеленский Н.М. и др. К оценке численных значений коэффициентов крепости горных пород / Е.Г. Баранов, Н.М. Зеленский и др. // Горный журнал. – 1979. – № 4. – С. 58-60.
2. Белаенко Ф.А., Дидык Р.П. Причины разрушения пород взрывом / Ф.А. Белаенко, Р.П. Дидык // Горный журнал. – 1963. – № 4. – С. 32-35.
3. Белых Б.П., Свердель И.С. и др. [Рец.] В.А. Бунько, С.А. Волотковский, Н.Г. Янкилевич «Автоматизация на обогатительных фабриках» / Б.П. Белых, И.С. Свердель и др. // Горный журнал. – 1962. – № 11. – С. 77-78; Винославский В.Н., Рябенко И.С. [Рец.] «Электрификация открытых горных работ» / под ред. С.А. Волотковского / В.Н. Винославский, И.С. Рябенко // Горный журнал. – 1973. – № 12. – С. 66-67.
4. Бельмас И.В. Повышение надёжности печей магнетизирующего обжига окисленных руд Кривбасса / И.В. Бельмас // Горный журнал. – 1978. – № 10. – С. 51-52.
5. Бондаренко В.П., Кириченко В.И. и др. Применение асинхронного электропривода на обжиговых печах фабрики обжига ЦГОКа / В.П. Бондаренко, В.И. Кириченко и др. // Горный журнал. – 1978. – № 8. – С. 58-59.

6. Борисенко С.Г., Кухта П.З. Изменение размеров целиков и камер с увеличением глубины работ / С.Г. Борисенко, П.З. Кухта // Горный журнал. – 1960. – № 11. – С. 39-42; Борисенко С.Г., Резников М.А. Построение поверхностей сдвижения в горнах породах, ослабленных выработками / С.Г. Борисенко, М.А. Резников // Горный журнал. – 1965. – № 11. – С. 58-63; Борисенко С.Г., Комский Е.И., Михайлов В.П. Определение прочных размеров потолочин / С.Г. Борисенко, Е.И. Комский, В.П. Михайлов // Горный журнал. – 1967. – № 8. – С. 52-54; Борисенко С.Г., Цыгалов М.Н. и др. О книге В.Р. Именитова «Технология, механизация и организация производственных процессов при подземной разработке рудных месторождений» / С.Г. Борисенко, М.Н. Цыгалов и др. // Горный журнал. – 1974. – № 9. – С. 76; Борисенко С.Г., Гаркуша Г.С. Расчёт целиков на прочность при разработке крутых залежей / С.Г. Борисенко, Г.С. Гаркуша // Горный журнал. – 1978. – № 5. – С. 58-61; Борисенко С.Г., Хмарский В.В. Расчёт междукамерных целиков на устойчивость / С.Г. Борисенко, В.В. Хмарский // Горный журнал. – 1978. – № 9. – С. 51-52; Борисенко С.Г. О книге И.А. Турчанинова и др. «Основы механики горных пород» / С.Г. Борисенко // Горный журнал. – 1978. – № 10. – С. 78-79.

7. Бурьян Н.Р., Анищенко Н.М. и др. Опыт применения подземной гравиярразведки при поисках железных руд на рудниках Кривбасса / Н.Р. Бурьян, Н.М. Анищенко и др. // Горный журнал. – 1980. – № 3. – С. 27-29.

8. Бурьян Н.Р., Борисова Г.Ф. и др. Результаты подземных гравитационных исследований на рудниках Кривбасса / Н.Р. Бурьян, Г.Ф. Борисова и др. // Горный журнал. – 1975. – № 10. – С. 4-8.

9. Васильев М.В., Котов В.Н. и др. Рецензия на книгу Новожилова М.Г. «Открытые горные работы» / М.В. Васильев, В.Н. Котов и др. // Горный журнал. – 1961. – № 5. – С. 79-80; Софронов Ф.П., Титаренко П.Я. и др. [Рец.] Новожилов М.Г., Селянин В.Г., Троп А.Е. «Глубокие карьеры» / Ф.П. Софронов, П.Я. Титаренко и др. // Горный журнал. – 1963. – № 4. – С. 77-78; Шкута Э.И. [Рец.] Друкованный М.Ф., Ефремов М.В., Новожилов М.Г. и др. «Взрывание високих уступов» / Э.И. Шкута // Горный журнал. – 1965. – № 5. – С. 77; Ходаковский Ю.Ф., Дехтярев Ф.Н. и др. [Рец.] Новожилов М.Г., Нападайло В.А. и др. «Научные основы планирования и управления мощными карьерами с применением ЭЦВМ» / Ю.Ф. Ходаковский, Ф.Н. Дехтярев и др. // Горный журнал. – 1971. – № 5. – С. 76; Васильев М.В., Щелканов В.А. и др. [Рец.] «Научные основы проектирования карьеров» / под общ. ред. Ржевского В.В., Новожилова М.Г., Юматова Б.П. // Горный журнал. – 1972. – № 12. – С. 66; Гасик М.И., Кармазин В.И., Тартаковский Б.Н. О книге М.Г. Новожилова, Я.Ш. Ройзена, А.М. Эрперта «Качество рудного сырья чёрной металлургии» / М.И. Гасик, В.И. Кармазин, Б.Н. Тартаковский // Горный журнал. – 1979. – № 1. – С. [обложка].

10. Виноградов Б.В., Борисов В.С. Повышение долговечности зубьев открытых рудоразмольных мельниц / Б.В. Виноградов, В.С. Борисов // Горный журнал. – 1974. – № 3. – С. 54-56.

11. Волотковский С.А., Варшавский А.М. и др. Надёжность элементов системы электроснабжения железорудного карьера / С.А. Волотковский, А.М. Варшавский и др. // Горный журнал. – 1973. – № 4. – С. 51-53.

12. Волотковский С.А., Ренгевич А.А. Увеличить мощность тяговых двигателей электровозов для железорудных шахт / С.А. Волотковский, А.А. Ренгевич // Горный журнал. – 1962. – № 12. – С. 19-20; Волотковский С.А., Липин В.М., Сыроватко А.А., Горбунов Я.С. и др. Об эксплуатации гибких кабелей / С.А. Волотковский, В.М. Липин, А.А. Сыроватко, Я.С. Горбунов и др. // Горный журнал. – 1966. – № 2. – С. 63-65; Волотковский С.А., Липин В.М., Горбунов Я.С. Метод определения ущерба от перерывов электроснабжения добычного оборудования на открытых горных работах / С.А. Волотковский, В.М. Липин, Я.С. Горбунов // Горный журнал. – 1966. – № 12. – С. 13-15; Волотковский С.А., Липин В.М., Горбунов Я.С. и др. Испытания тягового тиристорного выпрямителя для подземной электровозной откатки / С.А. Волотковский, В.М. Липин, Я.С. Горбунов и др. // Горный журнал. – 1971. – № 2. – С.

- 67-69; Волотковский С.А., Черненко А.Р. и др. Опыт эксплуатации рудничных контактных электровозов с импульсной тиристорной системой управления / С.А. Волотковский, А.Р. Черненко и др. // Горный журнал. – 1973. – № 4. – С. 54-56; Волотковский С.А., Ремха Ю.С. и др. Опыт эксплуатации и пути совершенствования шахтных тяговых преобразовательных агрегатов / С.А. Волотковский, Ю.С. Ремха и др. // Горный журнал. – 1980. – № 6. – С. 43-45; Балашов Б.М., Волотковский С.А. Автоматическое регулирование реактивной мощности в сетях 6кВ / Б.М. Балашов, С.А. Волотковский // Горный журнал. – 1980. – № 11. – С. 40-43.
13. Волотковский С.А., Бунько В.А., Курьян А.И. [Рец.] «Электровозная откатка (оборудование и ремонт)» / С.А. Волотковский, В.А. Бунько, А.И. Курьян // Горный журнал. – 1960. – № 6. – С. 78-79.
14. Воробьёв В.Д., Кратковский И.Л. и др. Влияние анизотропных гранитов на выбор параметров сетки скважинных зарядов взрывчатых веществ и качество дробления горной массы / В.Д. Воробьёв, И.Л. Кратковский и др. // Горный журнал. – 1977. – № 3. – С. 41-42.
15. Горнорудная промышленность к 50-летию образования СССР // Горный журнал. – 1972. – № 12. – С. 5-12.
16. Губин Г.В. «Горный журнал» и подготовка железных руд к плавке» / Г.В. Губин // Горный журнал. – 1975. – № 7. – С. 78.
17. Днепропетровский горный институт. Исторический очерк: В 2 кн. / Под ред. А.А. Ренгевича, М.П. Теселько. Кн.1. История и развитие (1899-1989). – М.: Недра, 1990 – 345 с.; Кн. 2. Кафедры (1899-1992). – К.: Техника, 1995. – 408 с.
18. Долинский В.А., Кривцун Я.М. и др. Аэродинамическая характеристика спаренных наклонных стволов шахты № 2 им. Артёма / В.А. Долинский, Я.М. Кривцун и др. // Горный журнал. – 1974. – № 9. – С. 62-65.
19. Ефремов М.В., Пчёлкин Г.Д., Гуменик И.Л. О создании автоматизированной подсистемы проектирования параметров карьеров на горизонтально залегающих месторождениях / М.В. Ефремов, Г.Д. Пчёлкин, И.Л. Гуменик // Горный журнал. – 1977. – № 9. – С. 60-62.
20. Жуковицкий В.И., Новицкий В.Н. и др. Система опознавания самосвалов «Радиокод» / В.И. Жуковицкий, В.Н. Новицкий и др. // Горный журнал. – 1974. – № 1. – С. 48-49.
21. Заболотный С.В., Колосов Л.В., Безпалько В.В. и др. Навеска и эксплуатация резинотросовых канатов на скиповом подъёме шахты «Родина» / С.В. Заболотный, Л.В. Колосов, В.В. Безпалько и др. // Горный журнал. – 1972. – № 8. – С. 47-48; Заболотный С.В., Флоринский Ф.В., Колосов Л.В., Безпалько В.В. и др. Применение резинотросовых канатов для уравнивания многоканатных подъёмных установок большой грузоподъёмности / С.В. Заболотный, Ф.В. Флоринский, Л.В. Колосов, В.В. Безпалько и др. // Горный журнал. – 1973. – № 5. – С. 51-53; Заболотный С.В., Гаркуша Н.Г., Колосов Л.В., Безпалько В.В., Фомичёва Л.Я. О перспективах использования плоских резинотросовых лент в качестве тягового органа шахтных подъёмных установок с ведущим шкивом трения / С.В. Заболотный, Н.Г. Гаркуша, Л.В. Колосов, В.В. Безпалько, Л.Я. Фомичёва // Горный журнал. – 1974. – № 11. – С. 47-50; Колосов Л.В., Обухов А.Н. и др. Рациональная конструкция демпфера-ограничителя поперечных колебаний подъёмного каната / Л.В. Колосов, А.Н. Обухов и др. // Горный журнал. – 1978. – № 12. – С. 63-64; Онищенко В.И., Колосов Л.В. и др. О создании подъёмных установок большой грузоподъёмности с несущими резинотросовыми лентами / В.И. Онищенко, Л.В. Колосов и др. // Горный журнал. – 1980. – № 5. – С. 36-38.
22. Історія і сучасність Національного гірничого університету (1899-2009 рр.): монографія / За ред. проф. Г.К. Швидько. – НГУ, «Ліра» 2009. – 504 с.
23. Кармазин В.И., Остапенко П.Е. Опыт получения концентратов высокой частоты из бедных железных руд / В.И. Кармазин, П.Е. Остапенко // Горный журнал. – 1961.

– № 5. – С. 62-67; Денисенко А.И., Кармазин В.И., Султанович Е.А. и др. Промышленные испытания рудно-галечного измельчения Криворожских кварцитов / А.И. Денисенко, В.И. Кармазин, Е.А. Султанович и др. // Горный журнал. – 1965. – № 4. – С. 57-60; Кармазин В.И., Ройзен З.Д. и др. О схемах обогатительных фабрик рудоподготовительных комбинатов Криворожского и Никопольского марганцевых бассейнов / В.И. Кармазин, З.Д. Ройзен и др. // Горный журнал. – 1965. – № 9. – С. 61-64; Зеленов П.И., Кармазин В.И., Кармазин В.В. и др. Комплексное использование горнорудного сырья – важный резерв повышения эффективности производства на Оленегорском ГОКе / П.И. Зеленов, В.И. Кармазин, В.В. Кармазин и др. // Горный журнал. – 1972. – № 3. – С. 6-9; Кармазин В.И., Ройзен З.Д. Исследование магнитных свойств и обогатимости мелких классов хромитовой руды / В.И. Кармазин, З.Д. Ройзен // Горный журнал. – 1980. – № 9. – С. 48-50.

24. Кожушко Ю.М., Фатеев Н.Т. Определение толщины ограждающей стенки из пород, закреплённых синтетическими смолами / Ю.М. Кожушко, Н.Т. Фатеев // Горный журнал. – 1974. – № 6. – С. 63-65.

25. Краткий обзор деятельности журнала за 1946-1974 гг. // Горный журнал. – 1975. – № 2. – С. 67-71.

26. Крысин Р.С., Миргородский В.Н. и др. Размещение вскрышных пород и распределение транспортных грузопотоков в период строительства и эксплуатации карьеров / Р.С. Крысин, В.Н. Миргородский и др. // Горный журнал. – 1971. – № 8. – С. 17-19; Р.С. Крысин, П.Н. Щербаков и др. Взрывы на выброс скважинными зарядами в скальных породах укрепляют темпы проходки траншей // Горный журнал. – 1972. – № 6. – С. 15-17.

27. Кучерявый Ф.И., Ходаковский Ю.Ф. и др. Совершенствование буро-взрывных работ при проходке траншей на известняковых карьерах / Ф.И. Кучерявый, Ю.Ф. Ходаковский и др. // Горный журнал. – 1962. – № 7. – С. 40-43; Ткаченко А.П., Шерстюков А.Д., Ходаковский Ю.Ф. Пожароопасность серных руд Прикарпатья / А.П. Ткаченко, А.Д. Шерстюков, Ю.Ф. Ходаковский // Горный журнал. – 1972. – № 6. – С. 67-69; Студинский Н.М., Ходаковский Ю.Ф. и др. Оценка естественной трещиноватости массива / Н.М. Студинский, Ю.Ф. Ходаковский и др. // Горный журнал. – 1973. – № 8. – С. 46-48; Друкованый М.Ф., Усик И.Н. О состоянии и развитии буро-взрывных работ / М.Ф. Друкованый, И.Н. Усик // Горный журнал. – 1966. – № 5. – С. 75-77; Друкованый М.Ф., Комир В.М., Тутов Н.Г. Рациональные параметры промежуточных детонаторов для инициирования зарядов гранулированных взрывчатых веществ / М.Ф. Друкованый, В.М. Комир, Н.Г. Тутов // Горный журнал. – 1971. – № 10. – С. 37-39; Комир В.М., Усик И.Н. и др. Исследование причин отказов детонации скважинных зарядов на карьере Днепровского ГОКа / В.М. Комир, И.Н. Усик и др. // Горный журнал. – 1971. – № 11. – С. 43-45; Бондарь С.А., Комир В.М., Нападайло В.И. Обоснование последовательности обурирования взрываемого блока на карьерах / С.А. Бондарь, В.М. Комир, В.И. Нападайло // Горный журнал. – 1977. – № 3. – С. 41-42.

28. Ладычук И.Н., Мясоедов В.М. Автоматический контроль за содержанием магнетита в хвосте / И.Н. Ладычук, В.М. Мясоедов // Горный журнал. – 1972. – № 11. – С. 70-72.

29. Лисица И.Г. Некоторые итоги изучения сдвижения земной поверхности при подземной разработке Никитовского рудного месторождения / И.Г. Лисица // Горный журнал. – 1962. – № 1. – С. 56-58; Лисица И.Г., Погорелов А.И., Мирошниченко В.Т. Влияние тектонических нарушений на сдвижение горных пород на Никитовском месторождении / И.Г. Лисица, А.И. Погорелов, В.Т. Мирошниченко // Горный журнал. – 1973. – № 2. – С. 61-63; Погорелов А.И. О механизме сдвижения горных пород при разработке Никитовского месторождения / А.И. Погорелов // Горный журнал. – 1976. – № 12. – С. 15-17.

30. Максимов А.П., Евтушенко Б.В. Выбор крепи стволов шахт с учётом активных деформаций вмещающего массива горных пород / А.П. Максимов, Б.В. Евтушенко // Горный журнал. – 1972. – № 7. – С. 37-40; Максимов А.П., Евтушенко Б.В. О геометрических

параметрах трёхслойной сталебетонной крепи вертикальных стволов / А.П. Максимов, Б.В. Евтушенко // Горный журнал. – 1973. – № 5. – С. 33-35.

31. Марюта А.Н. К вопросу автоматического управления технологической линией на железорудных обогатительных фабриках / А.Н. Марюта // Горный журнал. – 1971. – № 7. – С. 65-67; Марюта А.Н. Автоматическое поддержание заданного качества концентрата на магнитообогатительных фабриках / А.Н. Марюта // Горный журнал. – 1972. – № 7. – С. 68-70; Качан Ю.Г., Марюта А.Н. и др. О выборе и креплении воспринимающего органа устройств контроля за крупностью исходной руды / Ю.Г. Качан, А.Н. Марюта и др. // Горный журнал. – 1973. – № 1. – С. 73; Качан Ю.Г., Марюта А.Н. и др. Промышленные испытания устройства контроля за средней крупностью исходной руды / Ю.Г. Качан, А.Н. Марюта и др. // Горный журнал. – 1973. – № 5. – С. 58-60; Марюта А.Н., Младецкий И.К., Новицкий П.А. и др. Опыт эксплуатации устройства автоматического контроля за содержанием магнетита в твёрдой фазе пульпы / А.Н. Марюта, И.К. Младецкий, П.А. Новицкий и др. // Горный журнал. – 1974. – № 5. – С. 70-71.

32. Мишин В.В., Твердохлеб И.С. и др. Безрамная рудная вагонетка ВШС-1 / В.В. Мишин, И.С. Твердохлеб и др. // Горный журнал. – 1972. – № 10. – С. 41-43.

33. Нагибин П.В., Сотников С.Е. О нормировании инженерно-управленческого труда на горных предприятиях / П.В. Нагибин, С.Е. Сотников // Горный журнал. – 1972. – № 6. – С. 7-10.

34. Нападайло В.А., Панченко А.А. Актуальные вопросы разработки типовых решений при создании АСУ железнодорожным карьерным транспортом / В.А. Нападайло, А.А. Панченко // Горный журнал. – 1976. – № 2. – С. 27-31.

35. Новожилов М.Г., Кучерявый Ф.И. и др. Внедрить новую высокоэффективную технологию открытой разработки крепких руд / М.Г. Новожилов, Ф.И. Кучерявый и др. // Горный журнал. – 1961. – № 10. – С. 20-21; Новожилов М.Г. Проблемы открытой разработки месторождений на больших глубинах / М.Г. Новожилов // Горный журнал. – 1963. – № 5. – С. 15-20.

36. Новожилов М.Г., Кучерявый Ф.И. и др. [Рец.] В.В. Недин «Буро-взрывные работы» / М.Г. Новожилов, Ф.И. Кучерявый и др. // Горный журнал. – 1961. – № 2. – С. 77-78; Поляков Н.С., Новожилов М.Г., Тартаковский Б.Н. [Рец.] Васильев М.В., Сироткин З.Л., Смирнов В.П. «Автомобильный транспорт карьеров» / Н.С. Поляков, М.Г. Новожилов, Б.Н. Тартаковский // Горный журнал. – 1975. – № 10. – С. 78-79;

37. Новожилов М.Г., Тартаковский Б.Н., Эскин В.С. и др. Новые технологические схемы разработки марганцевых месторождений Украины открытым способом / М.Г. Новожилов, Б.Н. Тартаковский, В.С. Эскин и др. // Горный журнал. – 1963. – № 9. – С. 12-16; Новожилов М.Г., Друкований М.Ф. и др. Опыт взрывания высоких уступов на Криворожском центральном горнообогатительном комбинате / М.Г. Новожилов, М.Ф. Друкований и др. // Горный журнал. – 1963. – № 11. – С. 29-33; Новожилов М.Г., Тартаковский Б.Н. и др. Схема проведения разрезных траншей комплексами машин непрерывного действия / М.Г. Новожилов, Б.Н. Тартаковский и др. // Горный журнал. – 1964. – № 12. – С. 13-16; Новожилов М.Г., Тартаковский Б.Н. и др. Пути создания новой технологии открытых горных работ с использованием принципа управляемого обрушения уступов / М.Г. Новожилов, Б.Н. Тартаковский и др. // Горный журнал. – 1965. – № 4. – С. 18-20; Друкований М.Ф., Новожилов М.Г. и др. Улучшение степени дробления руд действием взрыва / М.Ф. Друкований, М.Г. Новожилов и др. // Горный журнал. – 1965. – № 7. – С. 42-46; Новожилов М.Г., Резников Н.А. и др. Исследование грохочения скальных пород и руды на неподвижных колосниковых грохотах / М.Г. Новожилов, Н.А. Резников и др. // Горный журнал. – 1966. – № 6. – С. 26-28; Новожилов М.Г., Прокопенко В.И. Организация строительства карьеров по сетевым графикам / М.Г. Новожилов, В.И. Прокопенко // Горный журнал. – 1967. – № 5. – С. 13-16; Новожилов М.Г., Жуковицкий В.И., Нападайло В.А. и др. Оптимальное планирование и управление процессом выемки и транспортирования горной массы / М.Г. Новожилов, В.И. Жуковицкий, В.А. Нападайло и др. // Горный журнал. – 1972. – № 1. – С. 34-36; Новожилов М.Г., Бондарь С.А., Маевский А.М. Оптимальные объёмы скальных пород, отбиваемых при массовых взрывах на карьерах большой

производительности / М.Г. Новожилов, С.А. Бондарь, А.М. Маевский // Горный журнал. – 1973. – № 7. – С. 50-51.

38. Новожилов М.Г., Шкута Э. И., Бондарь С.А., Дриженко А.Ю. и др. Пути развития открытой разработки железистых кварцитов Кривбасса / М.Г. Новожилов, Э.И. Шкута, С.А. Бондарь, А.Ю. Дриженко и др. // Горный журнал. – 1972. – № 7. – С. 20-22.

39. Основные требования к содержанию и оформлению авторской рукописи, представляемой в «Горный журнал» // Горный журнал. – 1976. – № 3. – С. 71-72.

40. Попов Ф.У., Маргулис В.С. и др. О рациональном соотношении размеров барабанных мельниц мокрого рудного самоизмельчения / Ф.У. Попов, В.С. Маргулис и др. // Горный журнал. – 1975. – № 2. – С. 60-61; Шинкаренко С.Ф., Романец Л.Т. и др. Выбор рациональной схемы доработки избыточных гали и скрапа при самоизмельчении руд / С.Ф. Шинкаренко, Л.Т. Романец и др. // Горный журнал. – 1977. – № 6. – С. 59-63; Малкус О.М., Гончаренко П.А. и др. Освоение технологи бесшарового измельчения с доработкой избыточной гали в отдельном цикле / О.М. Малкус, П.А. Гончаренко и др. // Горный журнал. – 1977. – № 8. – С. 64-67; Некрасов З.И., Губин Г.В., Николаенко В.П., Серго Е.Е. и др. О книге П.Е. Остапенко «Обогащение железных руд» / З.И. Некрасов, Г.В. Губин, В.П. Николаенко, Е.Е. Серго и др. // Горный журнал. – 1978. – № 4. – С. 78-79.

41. Попова Н.Г., Веремей Е.Н. и др. Экономические потери от увеличения сроков строительства и реконструкции горных предприятий / Н.Г. Попова, Е.Н. Веремей и др. // Горный журнал. – 1965. – № 6. – С. 29-31.

42. Потураев В.Н., Франчук В.П. и др. Опыт промышленной эксплуатации уравновешенного секционированного виброконвейера / В.Н. Потураев, В.П. Франчук и др. // Горный журнал. – 1974. – № 7. – С. 48-49; Потураев В.Н., Червоненко А.Г. и др. О снижении крупности дроблённой руды для увеличения производительности обогатительных фабрик / В.Н. Потураев, А.Г. Червоненко и др. // Горный журнал. – 1975. – № 11. – С. 64-66; Потураев В.Н., Червоненко А.Г., Равишин В.П. и др. Промышленные испытания грохота с резонирующими ленточно-струнными ситами / В.Н. Потураев, А.Г. Червоненко, В.П. Равишин и др. // Горный журнал. – 1975. – № 11. – С. 64-66.

43. Селянин В.Г., Пчёлкин Г.Д., Нападайло В.А. Рациональные условия применения скользящих съездов / В.Г. Селянин, Г.Д. Пчёлкин, В.А. Нападайло // Горный журнал. – 1965. – № 4. – С. 21-22.

44. Сергей Андроникович Волотковский (к 60-летию со дня рождения) // Горный журнал. – 1965. – № 1. – С. 77; Сергей Андроникович Волотковский (к 70-летию со дня рождения) // Горный журнал. – 1975. – № 1. – С. 79; Михаил Галактионович Новожилов (к 60-летию со дня рождения) // Горный журнал. – 1971. – № 6. – С. 76; Виталий Иванович Каразин (к 60-летию со дня рождения) // Горный журнал. – 1972. – № 6. – С. 79; Ефим Ефимович Серго (к 60-летию со дня рождения) // Горный журнал. – 1973. – № 4. – С. 79; Баранов Евгений Герасимович (к 50-летию со дня рождения) // Горный журнал. – 1976. – № 12. – С. 68-69.

45. Статкевич А.А., Синяренко И.А. и др. Открытый способ добычи железистых кварцитов в Криворожском бассейне / А.А. Статкевич, И.А. Синяренко и др. // Горный журнал. – 1975. – № 5. – С. 25-28.

46. Тартаковский Б.Н., Гаврилюк И.И. и др. Опытно-промышленный участок поточного производства вскрышных работ на ЦГОКе / Б.Н. Тартаковский, И.И. Гаврилюк и др. // Горный журнал. – 1979. – № 5. – С. 21-24; Реутский В.Ф., Левченко Н.К., Ефремов М.В. Совершенствование технологи вскрышных работ на Язовском руднике / В.Ф. Реутский, Н.К. Левченко, М.В. Ефремов // Горный журнал. – 1979. – № 8. – С. 22-24;

47. Эпштейн Е.Ф., Москалёв А.Н. и др. Исследование работы буровоздушного термобура / Е.Ф. Эпштейн, А.Н. Москалёв и др. // Горный журнал. – 1965. – № 4. – С. 35-37.

Надійшла до редколегії 28.04.2010 р.